

OBČINSKA UPRAVA

GLASILO „KMETSKE ŽUPANSKE ZVEZE“.

Izhaja dvakrat na mesec, ter stane celoletno 6 kron, polletno pa 3 krome.

Dopise je pošiljati uredništvu »Občinska Uprava« v Ljubljani. — Rokopisi se ne vračajo.

Odgovorni urednik:

Dr. Vladislav Pegan.

Posamezna številka 30 vinarjev.

Naročnino in oglase sprejema upravništvo »Občinske Uprave« v Ljubljani.

Cena oglasa je za dvostopno petitno vrsto 20 vinarjev, večkratno inseriranje po dogovoru.

Plesi in pijančevanje.

V Gorici izhajajoči »Novi čas« je priobčil v eni zadnjih številk umesten članek o zapravljanju ljudskega premoženja. Ta članek se lahko nanaša ne le na goriške razmere, ampak tudi na razmere drugod. Zato ne bo odveč, ako z vsebino tega aktualnega članka seznanimo tudi svoje čitatelje.

Člankar piše:

»Sedaj prihaja v deželo zopet doba, ko bodo po javnih plesih naši fantje razsipali denar, kakor bi doma vsak imel Rotšilda za očeta.

Ker pa na drugi strani vsi tako zelo tožimo o pomanjkanju denarja, hočemo danes malo pregledati svoje žepe in svoje slabe razvade.«

Potem navaja člankar izgled iz Goriške okolice in pravi, da se vrši ondi povprečno vsako nedeljo po 10 plesov, ki se navadno nadaljujejo tudi v ponedeljek. Ta dan zgubi plesalec na zaslužku najmanj 3 K in ima s tem, kar zapravi, škode gotovo 10 K, in če je zapravil toliko tudi v nedeljo, stane vsakega fanta ples 20 K.

Naj je na vsakem javnem plesu le 20 takih fantov, pa trpi vsaka občina najmanj 400 K, in cela okolica 4000 na eno nedeljo. Celoletno znaša to nad 200.000 K.

Cela dežela pa bi na leto prihranila najmanj pol milijona K, če bi odpravila te divje javne plese.

To pa še ni vse! Koliko boleznih povzročijo ti javni plesi, koliko cvetočih fantov leže prežgodaj v hladni grob radi plesa! In koliko stroškov povzročijo same bolezni? Le vprašajte župane, koliko morajo posamezne občine plačevati bolniških stroškov po mestih. To se da izračunati. Ne dajo se pa, ker navadno ostane taka beda skrita doma, presoditi stroški za bolnika, ki ga lečijo doma.

Javna oblast je dolžna skrbeti za ljudski blagor. V prvi vrsti so v to poklicani župani,

zadnje in odrešilno besedo naj bi pa tu izpregovorili poslanci.

Pozivljajoč k pospeševanju varčevanja med mladino končuje člankar s temi-le besedami: »Razvidimo pa lahko, da denarja nam ne manjka, pač pa nam manjka varčnosti, treznosti, smisla za samostojno gospodarstvo. Vse te lastnosti pa tudi dvigajo pravo krščansko značajnost, pravo moštvo. Zapravljivec in pijanec pa ubija svoje moštvo. Bodimo torej možje!«

Naj veljajo izvajanja člankarja v »Novem času« tudi za nas na Kranjskem.

Mi dostavljamo še to-le: Ktera oblastva pa so poklicana skrbeti za to, da se omeje nepotrebni in v vsakem oziru škodljivi plesi in pijančevanje?

In kako naj se to doseže?

Odgovor na obe vprašanji je lahek. Popolno moč imajo naša županstva pripodeljevanju licenc za godbene in plesne prireditve, kakor tudi za privolitve, da smejo biti posamezne večere odprte gostilne čez policijsko uro. —

Vesten in za blagor svojih občanov vnet župan bo lahko presodil, če je dana potreba za izdajo licence ali ne in pri nedokazani potrebi tudi odrekel tako dovoljenje, v kar je po občinskem redu popolnoma opravičen, ker nastopa tu kot načelnik krajevne policije v lastnem delokrogu občine. Sicer se pa proti županovi odredbi lahko vsak pritoži na občinski odbor. No, in občinski odbori so druga instanca, ki je poklicana odločevati v licenčnih zadevah. — Mislimo, da se bo težko našel občinski odbor, ki bo v nasprotju z županom izdal kako licenco oziroma odločil, da jo županstvo mora izdati.

Tretja instanca v licenčnih zadevah kot prizivna oblast proti sklepu občinskega odbora pa je deželni odbor. Da ta ne bode pospeševal zapravljanja ljudskega blagostanja s tem, da bi pod-

piral plese in ž njimi združeno pijančevanje, o tem ni dvoma.

Omeji se ples in prekoračevanje policijske ure tudi z občinskimi taksami. Kakor čujemo, pripravlja deželni odbor novo taksno postavó. Sicer pa že na podlagi sedanje — če tudi stare — taksne postave iz leta 1868 občine mnogo lahko store za omejitvev omenjene razvade.

Občinski odbori naj sklenejo za vse licence najvišje potaksní tarifi dopustne takse in mnogo bo pomagano.

Kdor pa bo hotel na vsak način plesati in pijančevati, naj plača; tako bodo občine imele vsaj nekaj več dohodkov, saj morajo po navadi tudi največ plačevati za óne, ki so svoje premoženje zaplesali in pognali po grlu.

Župani in občinski odbori: Bodite torej možje! Povsod, kjer jih še ni, naj se za prihodnje leto uvedejo tudi naklade na vse opojne pijače!

Dostavljanje volilnih izkaznic in glasovnic za občinske volitve.

Od deželnega odbora se nam poroča: Jako pripraven in obenem priprost način za dostavljanje volilnih izkaznic in glasovnic za občinske volitve je ta, da se dostavljajo pod zavitkom (kuvertó). Za vsakega volilca zadostuje le ena kuverta, v katero se denejo vse izkaznice in glasovnice, kakor je dotičnik upravičen voliti. Na primer se dene v kuvertó izkaznica z glasovnico za prvi in obenem za tretji razred, zraven pa še za podobčino.

Na ta način tudi ne more nastati nobena zmešnjava; naslovi volilcev pa se prepíšejo iz volilnega imenika III. razreda, v katerem morajo biti vpisani vsi volilci obeh prvih razredov in podobčin. Dostavljanje da mnogo več dela, če se raznašajo izkaznice z glasovnicami urejene po razredih in se morajo šele izberati, dočim gre dostavljanje pod ovitki nenavadno hitro izpod rok in stane jako malo.

Priporočamo tak način dostavljanja.

Deželni odbor za doslužene vojake.

Uvažujoč potrebo in važnost društva avstr. srebrnega križa je odredil deželni odbor, da se odpošlje sledeča

Okrožnica

vsem županstvom na Kranjskem
St. 9594.

Društvo avstrijskega srebrnega križa v pomoč vračajočim se rezervistom in njega podruž-

nice so si stavile za nalogo, izvesti po določenih načelih organizirano podpiranje avstrijskih dosluženih vojakov vseh vrst in sicer posebno ob času, ko se po aktivnem službovanju vračajo kot rezervisti v civilni poklic. To podpiranje se izraža v prvi vrsti na ta način, da društvo posreduje v korist tem osebam v ta namen, da se jim preskrbi delo in pa službe in sicer vpoštevajoč individualne razmere posameznega rezervista tako, da se skuša zagotoviti jim take službe, taka mesta in tako delo, katero odgovarja njihovim zmožnostim, njihovemu znanju ter poklicu, ki so ga izvrševali pred vstopom v vojaško službo. Poleg posredovanja dela in preskrbovanja primernih služb ima društvo srebrnega križa namen, dajati rezervistom moralno in gmotno podporo, zlasti tudi v ta namen, da se jim omogoča ali vsaj olajša obrtna in pridobitna samostojnost, eventualno tudi na ta način, da se jim omogoča pridobiti si popolnejšo in temeljitejšo izobrazbo v njihovem poklicu. Delavnost društva srebrnega križa ima poleg tega tudi karitativno stran, ki se izraža v tem, da se rezervistom, ki so brez sredstev, naklanjajo začasne podpore, ter da se obolelim dajejo bolniške podpore.

Iz teh kratkih navedb je razvidno, da ima društvo jako lepe, resne in koristne namene. Delovanje društva more postati odlične koristnosti in vrednosti tako za osebe, ki dela iščejo, kakor za osebe, katere potrebujejo primernih uslužbencev in delavcev. Kranjska podružnica srebrnega križa bode posvečala pozornost odslužnim vojakom, ki so doma na Kranjskem ali pa žele na Kranjskem dobiti si dela ali službe. Po prebiti vojaški službi je obilo sinov naše Kranjske dežele v veliki in resni zadregi, kam se obrniti. V tej nepoučenosti in zadregi si prav često ne morejo dobiti primerne zaslúžka in tako se zgodi, da se žal le prehitro udajajo pri nas naravnost nevarnem uagnenju ali pa zapeljivim vabilom ter odhajajo v najboljših letih iz domovine, kateri na ta način gredo v izgubo dragocene delovne moči. Ne more biti dvoma, da se bode prizadevanjem društva srebrnega križa posrečilo v premnogih slučajih zblížati in zjediniti osebe, ki službe iščejo, in pa osebe, ki imajo delo in službe. Delovanje more biti tembolj uspešno, ker se društveno posredovanje naslanja neposredno na podporo vojaških oblastev. Jasno in umljivo pa je, da bode delo tem uspešnejše, čim jačja bode podpora od strani poklicanih faktorjev, med katerimi je v prvi vrsti omeniti županstva. Neobhodno potrebno je, da županstva v vsakem primeru podpirajo delo kranjske podružnice srebrnega križa s svetom in dejanjem.

Zategadelj se vidi deželnemu odboru opozoriti županstva na obstoj in koristnost društva avstrijskega srebrnega križa ter jih pozvati, da

podpirajo in pospešujejo njega prizadevanja v vsakem primeru, kadar se ono obrne do njih.

Od deželnega odbora kranjskega
v Ljubljani, dne 8 junija 1911.

Deželni glavar:
Šuklje, l. r.

Kdo ima pravico dovoljevati licence?

O tem vprašanju smo že večkrat pisali. Da ima pravico dovoljevati licence (privolitve) za godbene in plesne prireditve izključno le županstvo, to mora vedeti vsak občinski zastopnik.

Sporno pa je postalo vprašanje, kdo ima pravico dovoljevati, da smejo biti gostilne, krčme in kavarne odprte čez policijsko uro, in kdo ima pravico kaznovati tozadevne prestopke.

Nektera okrajna glavarstva (n. pr. ono v Radovljici) so izdala ukaz županstvom, v katerem se je tem prepovedalo izdajati licence za prekoračenje policijske ure tudi za posamezne večere.

Vsled nekega deželnemu odboru naznanjenega konkretnega slučaja je storil ta sledeče navedeni sklep:

»Deželni odbor stoji na načelnem stališču, da spada dovoljenje licenc za prekoračenje policijske ure od slučaja do slučaja (za posamezne večere) v delokrog občine, ne pa političnih oblastev.«

To stališče je pojasnil g. referent za občinske zadeve, dež. odbornik dr. Pegan, deželnemu predsedniku s pristavkom v smislu odborovega sklepa, da je deželni odbor pripravljen v tej zadevi povzročiti razsodbo državnega sodišča. —

Na to se je doposlal deželni vladi obširno in temeljito izdelan referat deželnega tajništva, ki s pravnega stališča utemeljuje upravičenost občin odnosno županstev za izdajanje licenc.

Ta referat se nam zdi tako važen, da ga priobčujemo v celoti. Sicer se bo kmalu izdala — kakor se nam poroča — na vsa županstva okrožnica z navodili, kako postopati pri dovoljevanju licenc. A v okrožnici ne bo moglo biti obseženo izvajanje referata, za to naj se županstva tem potom seznanijo s predmetom. Seveda bomo svoječasno tudi priobčili dotično okrožnico, saj je važno, da se z raznimi oblastvenimi naredbami seznanijo vsaki, kdor se zanima za javno upravo. —

Referat, iz kterega se posebno jasno razvidi, kako hoče deželni odbor varovati avtoriteto avtonomne občinske uprave, se glasi:

Do zadnjega časa je veljalo načelo, da spada podelitev dovoljevanja imeti gostilno ali kavarno odprto čez policijsko uro, v delokrog županstva, katero ima kaznovati tudi tozadevne prestopke.

Odkar je stopila v veljavo novela k obrtnem redu (zakon z dne 5. II. 1907. drž. zak. št. 26), pa se je postavilo c. kr. trgovinsko ministerstvo dogovorno s c. kr. ministerstvom za notranje zadeve na stališče, da imajo podeljevati dovoljenje za prekoračenje policijske ure obrtna oblastva, in da se imajo tudi tozadevni prestopki od njih kaznovati po obrtnem redu. Svoje stališče opira trgovsko ministerstvo na § 54 novele k obrtnemu redu, ki določa, da so poleg nekaterih drugih obrtov tudi gostilničarski in krčmarski obrti podvrženi obrtno-policijski ureditvi, ki se more izvršiti glede na posamezno obrtno kategorijo kakor tudi na posamezne obrate. Obrtni red v besedilu iz leta 1859 (drž. zak. št. 237) podobnega določila ni imel, pač pa je imel § 54 obrtnega reda, kakor se je glasil spremenjen po zakonu z dne 15. marca 1883, drž. zak. št. 39, določbo, da so gostilničarski in krčmarski obrti podvrženi obrtnopolicijski ureditvi.

Nesporno je, da spada določitev policijske ure v splošnem po § 1 ministerske naredbe z dne 3. IV. 1855, drž. zak. št. 62 v kompetenco političnih oblastev (deželne vlade event. okrajnih glavarstev.) Za isto kompetenco se bo odločiti v slučaju, da se ima komu za daljšo dobo dovoliti prekoračenje splošno določene policijske ure. Sporno je v zadnjem času postalo vprašanje, kdo ima dovoljevati prekoračenje policijske ure od slučaja do slučaja (za posamezne večere) in kaznovati tozadevne prestopke. Dolgoletna praksa govori za to, da ima občina (županstvo) dovoljevati prekoračenje policijske ure in kaznovati tozadevne prestopke po cesarski naredbi z dne 20. aprila 1854, drž. zak. št. 96. in §§ 3 in 4 naredbe z dne 3. aprila 1855, drž. zak. št. 61. ker je to lokalnopolicijska zadeva. Ukaz državnega ministerstva z dne 24. I. 1865, št. 20689 govori, da spada kaznovanje radi prekoračenja policijske ure v kompetenco občin. Na enakem stališču stoji c. kr. ministerstvo za notranje zadeve v svojih odločbah z dne 5. II. 1884, št. 174 (Z. F. V. I. 1885 stran 50) in z dne 18. IV. 1887, št. 2518 (Z. F. V. I. 1887 stran 157).

Tudi upravno sodišče je v svoji razsodbi z dne 13. IV. 1888 št. 1287 B 4044 izreklo, da ima občina, v katere področje spada npravstvena policija paziti tudi na to, da se gostilničarji drže policijske ure. Na podlagi ministerske naredbe z dne 3. IV. 1855, drž. zak. št. 62 izdani razglas c. kr. namestnika na Koroškem z dne 12. I. 1877 št. 7089 (dež. zak. št. 1 iz l. 1877) v §§ 16 in 31 izrecno določa, da dovoljujejo prekoračenje splošno (trajno) določene policijske ure in tudi kaznujejo tozadevne prestopke županstva. Enake določbe imajo tudi naredba c. kr. namestništva za Dalmačijo z dne 3. I. 1886, št. 19746 (dež. zak. št. 2 za l. 1886) v členih III in IV, naredba c. kr. deželne vlade v Bukovini z dne 13. IV. 1892, št. 4680 (dež. zak. št.

9 za l. 1892) v §§ 3 in 8 in razglas c. kr. namestnika na Moravskem z dne 19. X. 1896 (dež. zak. št. 81 za l. 1896) v členu III. Omenjena naredba za Koroško ima v § 16 celo določbo, da smejo županstva pri posebnih razmerah tudi za daljšo določeno dobo dovoliti prekoračenje stalno določene policijske ure, dočim so v naredbah za Bukovino, Dalmacijo in Moravsko taki slučaji pridržani kompetenci političnih oblastev. V drugih kronovinah, tako tudi na Kranjskem z naredbo c. kr. namestnika z dne 11. VII. 1855. dež. zakona II. del št. 20. je bila policijska ura določena z naredbami, izdanimi še, predno je stopil v veljavo državni občinski zakon z dne 5. III. 1862 drž. zak. št. 18, ki je razširil delokrog občin tudi na lokalno policijo, zato pa je v teh naredbah dovoljevanje prekoračenja policijske ure pridržano političnim oblastvom.

Z državnim občinskim zakonom in v okviru tega izdanimi občinskimi redi za posamezne kronovine pa je bila ta določba navedenih naredb razveljavljena in so postala županstva pristojna za dovoljevanje prekoračenja policijske ure od slučaja do slučaja, ker je to lokalnopolicijska zadeva. Jasen dokaz za kompetenco občin v tej zadevi je tudi zakon o občinskih taksah z dne 3. XII. 1868, drž. zak. za Kranjsko št. 17, ki obsega v pridejani tarifi pod A, št. 17 takso 1—4 K za vsak večer za privolitev, da smejo krčme in kavarne čez postavno ure odprte biti.

Če pregledamo ostale v tarifi našteje takse, opazimo, da se smejo pobirati povodom uradnih opravil izvršenih po županstvu, iz česar sledi, da tudi licence, da smejo biti gostilne in kavarne odprte čez postavno t. j. od politične gosposke trajno določeno uro, podeljuje županstvo, ki sme pobirati tudi tozadevne takse, če se postavno sklenejo. Nelogično in v protislovju z besedilom in namenom te postave bi bilo, razlagati to točko tako, da daje okrajno glavarstvo licence, občina pa pobira takse, oziroma jih pobira za njo glavarstvo.

C. kr. okrajno glavarstvo v Kočevju zastopa v svojem dopisu z dne 11. IV. t. l. št. 7131 mnenje, da spada pač dovoljevanje prekoračenja policijske ure za posamezne večere v kompetenco občin, da pa kaznujejo tozadevne prestopke glavarstva. Ta pravni nazor ni utemeljen. Če imajo občine pravico nadzorovati, da se policijska ura drži, in dovoljevati izjeme, je z ozirom na § 58 o. r. za Kranjsko naravna posledica te pravice, da spada tudi kaznovanje tozadevnih prestopkov v delokrog občin.

Res je sicer, da bi se občine zelo razbremenile, ako bi to zadevo prevzela v svoj delokrog okrajna glavarstva. Na drugi strani pa je treba

uvaževati, da bi se s tem odvzela občinam važna pravica, in da te z ozirom na primeroma majhen obseg lahko mnogo vspešneje nadzorujejo gostilne in kavarne, kakor pa glavarstva, ki imajo zelo velik obseg.

Ker je deželna vlada z razpisom z dne 12. maja 1909 št. 10908 vnovič naročila glavarstvom, strogo paziti na to, da ne bodo v to nekompetentne občine dovoljevale prekoračenja policijske ure in kaznovale tozadevnih prestopkov, se je treba, predno se izda v tej zadevi občinam okrožnica, odločiti, ali naj se brani stališče, da so v sporni zadevi kompetentne občine, za kar govori pred vsem mnogoletna praksa, ali pa naj obvelja mnenje vlade.

* * *

Kakor smo že v uvodu pojasnili, se je to zgodilo. Kakor hitro izreče vlada svoje stališče, bomo priobčili tudi tozadevno odločbo.

Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani.

Dolžnost našega lista kot glasila »Kmetске županske zveze« je, zainteresirati širše sloje, predvsem pa naše občine, župne urade itd., za ta eminentno važni, pupilarno-varni denarni zavod.

Naj bi ne bilo kmetске občine, ki bi ne imela svojega denarja naloženega pri tej hranilnici, ki bo nudila, ko se razvije do v pravilih določene meje, občinam toliko ugodnosti.

Načelstvo hranilnice je v zadnji seji sprejelo enoglasno naš nasvet, naj se pravila hranilnice priobčijo v »Občinski Upravi«, ker ni povoda, da bi se jih smatralo tajnim.

Iz pravil bodo naši čitatelji uvideli varnost tej hranilnici in občine bodo spoznale, kje jim je za bodočnost pričakovati velikih ugodnosti.

Evo torej

Pravila

Hranilnice kmečkih občin v Ljubljani.

Namen hranilnice.

§ 1. Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani ima namen, v svrhu pospeševanja delavnosti in varčnosti dajati vsakemu, posebno pa manj premožnim ljudem, priliko, varno nalagati prihranjeni denar kot kapital brez ovire in zamude časa na obresti in ga vzdigovati, kadar ga potrebujejo.

Način ustanovitve.

§ 2. Hranilnico kmečkih občin v Ljubljani ustanovijo občine Št. Vid nad Ljubljano, Horjul, Polhovgradec, Črni vrh, Medvode, Šmartno pod Šmarnogoro, Dev. Mar. v Polju, Preserje, Kropa, Naklo, Brusnice, Stražišče, Št. Peter na Krasu,

Selca, Predoslje, Videm, Št. Vid pri Vipavi, Trata nad Škofjokolko, Poljane nad Škofjokolko, Sv. Jošt pri Vrhniku in Mavčiče pri Kranju, ki prevzamejo zanj poroštvo.

Hranilnica ni občinski zavod, ampak samostalno ustanovljen in organiziran pod državnim nadzorstvom stoječ zavod.

§ 3. Občine Št. Vid nad Ljubljano, Horjul, Polhovgradec, Črni vrh, Medvode, Šmartno pod Šmarnogoro, Dev. Mar. v Polju, Preserje, Kropa, Naklo, Brusnice, Stražišče, Št. Peter na Krasu, Selca, Predoslje, Videm, Št. Vid pri Vipavi, Trata nad Škofjoko, Poljane nad Škofjokolko, Sv. Jošt pri Vrhniku in Mavčiče pri Kranju prevzamejo vsled sklepov občinskih odborov, ki so bili potrjeni po deželnem odboru v Ljubljani dne 11. novembra 1908, potrebno posebno poroštvo za vloge in njihovo obrestovanje v zmislu pravil dotlej, dokler poroštvo ne prestane v zmislu § 7. pravil, in se zavezujejo, da bodo solidarno poplačale iz občinskega premoženja stroške za prvo uredbo in za upravo proti temu, da se jim povrnejo o svojem času iz upravnega dobička.

Hranilnični zaklad in njegova uprava.

§ 4. Hranilnični zaklad obstoji:

- a) iz vlog;
- b) iz upravnega dobička.

§ 5. Hranilnični zaklad se hrani in upravlja ločeno od občinskega premoženja in drugih zakladov.

§ 6. Upravni dobiček obstoji iz onega zneska obresti od posla, v zmislu pravil izvršenega (§ 25), in od ostale uprave, ki preostane potem, ko so se odbile vložnikom pripadajoče obresti in obrestne obresti ter vsi upravni stroški. Ta upravni dobiček sestavlja rezervni zaklad zavoda. Temu zakladu pripadajo tudi zastarane vloge v zmislu § 24. teh pravil.

§ 7. Rezervni zaklad, ki se upravlja ločeno od hranilnih vlog, ima namen pokriti slučajne hranilnične izgube. Ostane tako dolgo nedotakljiv za druge namene, dokler ne znaša 5% vseh hranilničnih vlog. Ko se pa to zgodi, se more na predlog hranilnične uprave polovico letnega upravnega dobička s pritrjenjem c. kr. deželne vlade porabiti v občekoristne in dobrodelne namene občin ustanoviteljic, katere imajo odgovarjati vedno predvsem interesom nepremožnih udeležencev zavoda.

Ko rezervni zaklad naraste do najmanj 10% vseh hranilnih vlog, se more, dokler to razmerje traja, s pritrjenjem c. kr. deželne vlade 90% celega letnega čistega dobička porabiti v gornjem smislu.

Ko je rezervni zaklad narastel na 5% vseh hranilnih vlog, more politična deželna oblast odvezati občine ustanoviteljice, ako za to poprosijo, posebnega vsled § 3. teh pravil danega poroštva; splošno poroštvo pa ima ostati vedno veljavno.

Hranilnica je obvezana, poleg omenjenega rezervnega zaklada ustanoviti še poseben rezervni

zaklad za kurzne razlike. Ta zaklad se tvori iz vsled zvišanja kurza v posestvu hranilnice na dan bilance se nahajajočih vrednostnih listin izvirajočega, a ne realizovanega knjižnega dobička, odštevši slučajne izgube, nastale pri drugih v posestvu hranilnice nahajajočih se vrednostnih listinah. Ta rezervni zaklad se mora v bilanci posebej izkazovati in se nima pri računanju procentualne višine rezervnega zaklada jemati v poštev.

§ 8. Ustanovni in upravni stroški, ki so jih imele občine, se jim vrnejo iz rezervnega zaklada.

Občine pa morejo zahtevati povračilo stroškov šele tedaj, ko rezervni zaklad naraste do 2% vseh hranilnih vlog.

§ 9. V slučaju razpusta hranilnice pripade rezervni zaklad, oziroma oni znesek, ki se po popolnem izplačilu vseh vlog in splošno po pokritju vseh dolžnosti zavoda izkaže, občinam ustanoviteljicam v enakih delih, da ga porabijo v svoje občekoristne in dobrodelne lokalne svrhe (§§ 7. in 49.)

Višina vlog.

§ 10. Vsaka vloga, ki ne znaša manj kot 1 krono, je dopuščena. Skupni znesek, ki se za eno in isto stranko v eni vlogi ali več vlogah sprejme v obrestovanje, določi hranilnični odbor. Hranilnica ima pravico odklanjati vloge, ki presegajo maksimalni znesek za eno stranko dovoljene vložne višine.

Obrestovanje.

§ 11. Visokost obresti, ki se plačujejo za vloge, določa po denarnem in časovnem razmerju hranilnični odbor. Pri tem je vzeti v ozir to, da se ravna obrestna mera z ozirom na višino vložnega kapitala po padajoči progresiji.

Ako bi kaka prememba obrestne mere krtila pravice strank, objaviti jo je vsaj mesec prej, ko stopi v veljavo, s pristavkom, da je vložnikom dano na voljo, vzeti nazaj svoje vloge v primernem roku, ki ga je tako določiti, da poteče pred dobo, s katero ta sprememba postane veljavna (§ 45.).

Vsaka hranilnična vložna knjižica mora obsegati na prvi strani obrestno mero, po kateri se obrestuje vloga.

Določba § 1480. obč. drž. zak. o zastaranju obresti v dobi treh let nima veljave glede obresti hranilničnih vlog. V slučaju, ko bi neizplačane obresti narastle do zneska vloge, ne da bi se bil dotični udeležnik oglasil pri hranilnici, je zavod upravičen ustaviti nadaljno obrestovanje.

(Dalje prih.)

Vprašanja in odgovori.

73. Gospodarski odbor vasi T. na K. Vprašanje:

Tukajšnji odbor selskega premoženja vasi T. ima v svrhu uporabe vodne sile za zgradbo vodovoda kupljen

mlin, za katerega nakup se je cel znesek izposodil. Preteklo leto pa je prejel gospodarski odbor kot darilo med živimi precejšno svoto denarja v posebne namene, enako tudi nek travnik.

Ali je potrebno to naznaniti v svrhu obdačenja za pristojbinski namestek.

O d g o v o r:

Če je dotični mlin, sploh vse ostalo občinsko imetje — premoženje — že skozi 10 let v posesti občine, se mora vse napovedati na predpisani tiskovini A₁, A₂, B v faktični obratni vrednosti (ortsübl. Kaufpreis) eventuelno po kupni pogodbi.

Ako pa dotično premoženje še ni 10 let v posesti občine, se mora to imetje samo naznaniti na tiskovini D.

V obeh slučajih pa je natanko navesti datum kupne, darilne ali druge pogodbe ter kupnino itd.

Glede dolga:

Dolg se samo takrat zamore vpoštevati, če je verjetno dokazan (z vknjižbo, dolžnim pismom), odšteje pa se dolg samo od premečnega premoženja, nikdar od nepremečnega.

Napovedati ali naznaniti je torej vrednost mlina po kupni pogodbi.

Naznaniti je tudi naložen denar.

Naznaniti je tudi vrednost travnika po vložni številki, parceli in dej. vrednosti.

74. Županstvo Zal.

Vprašanje:

Kdo mora plačati troške za občinske volilne imenike, ali župan sam, ali se plačajo iz občinske blagajne? Koliko se sme zaračunati volilni imenik, če je približno 170 volilcev v občini?

O d g o v o r:

O sestavi volilnih imenikov smo letos že toliko pisali, da menda ni treba še enkrat vsega ponavljati. Volilni imenik mora sestaviti župan, seveda brez posebnega plačila, saj je to njegova uradna dolžnost.

Če pa menite izkaze davkoplačevalcev s predpisanimi direktnimi davki, ki tvorijo podlago za sestavo volilnih imenikov, Vas opozarjamo na okrožnico deželnega odbora, ki je bila priobčena tudi v »Občinski Upravi«, glasom ktere morajo tudi te izkaze dajati županstvom davčni uradi brezplačno.

75. Z. G. na G.

Vprašanje:

Ali bi bil gostilničar kaznovan, če bi kakega sitnega razgrajala pri tem, ko ga s silo iztira iz gostilne, kaj poškodoval? Taki ljudje so navadno surovi in nasilni in se branijo zapustiti lokal, tako da se ga mora iztirati s silo. Ali se ga sme odpraviti le čez sobni, ali tudi čez vežni prag? Pijače takemu sitnežu bi itak ne dal.

O d g o v o r:

Na to vprašanje je težko odgovoriti v določni obliki, ker se enaki slučajji mnogokrat ponavljajo, toda vsak v drugih okoliščinah. Če bi gostilničar kakega nasilnega gosta namenoma poškodoval, potem bi bil seveda kaznjiv, razven če je dotični gost rabil tako silo, da je bil gostilničar navezan na samoobrambo. Če pa se poškoduje gost slučajno, potem pač ne more nositi odgovornost za to gostilničar. Ta ima v gotovih slučajih ne le pravico ampak celo dolžnost, izvrševati hišno pravo.

Ker imajo taka dejanja, namreč rabiti silo, navadno kot posledico sodnijska pota, ki utegnejo imeti tudi za gostilničarja neprijetne posledice, bi bilo umestno, rabiti silo le v skrajni potrebi, drugače pa vedno iskati oblastvenega posredovanja — v prvi vrsti pri županu kot načelniku krajevne policije. Če se pa že koga iztira iz gostilne, se mora gledati na to, da ne nastane vsled tega

še večji nemir. — Čisto vseeno pa je, če se koga odpravi le čez sobni ali pa obenem čez vežni prag.

76. G. J. K. v G.

Vprašanje:

Ali je gostilničar primoran postreči gostu, ki pride v hišo med službo božjo, oziroma ali bi bil kaznovan, ako mu noče dati pijače, češ sedaj je sveta maša in ta čas jaz ne točim, seveda ljudem, o katerih vem, da so prišli k službi božji. Tujce seveda izvzamem.

O d g o v o r:

Siliti pač nikdo ne more gostilničarja, da bi med službo božjo dajal pijačo ljudem, ki prihajajo v cerkev. Po nobenem zakonu se ga v to ne more prisiliti, najmanj pa kaznovati. — Gostilničar ima kot gospodar v hiši tudi pravico, med službo božjo gostilno zapreti. Mi bi radi poznali dotično oblastvo, — ki bi se drznilo zaradi tega klicati ga na odgovor.

Morda se nam bo od izvestne strani kaj očitalo, vendar pa povdarjamo tu: Ker se zakonitim potom res dosedaj ni ničesar storilo, da bi bile med božjo službo vsaj v neposredni bližini zaprte gostilne in krčme, — smatramo kot povsem hvalevredno, da vestni in pošteni gostilničarji sami delajo na to, da se ta grda razvada zlasti po kmetih, namreč popivati in razgrajati med službo božjo, ne le omeji ampak tudi odpravi. Ljudstvo samo jim bo za to hvaležno. V mestih je to seveda za sedaj neizvedljivo.

V prometnih krajih in kamor zahajajo izletniki in turisti je seveda to nemogoče.

77. Županstvo Budanje.

Vprašanje:

Ali bi bila občinska volitev neveljavna, ker se na izkaznicah ni podpisal župan in ker se je na nekaterih glasovnicah pozabilo pritisniti občinski pečat? Županstvo je mnenja, da županu ni treba podpisati izkaznic, ker je nanje itak pritisnjen občinski pečat. Izkaznice in glasovnice je prejelo županstvo od deželnega odbora.

O d g o v o r:

Novelirani občinski volilni red za kmečke občine sploh ne predpisuje, da bi moral biti na volilne izkaznice ali pa celo na glasovnice pritisnjen uradni pečat. Če je na uradoma izdanih tiskovinah, ki jih pošilja občinskim deželni odbor, pritisnjen uradni pečat, se to ni zgodilo za to, ker bi se tako tolmačil zakon, ampak da se ne zgode kake zlorabe.

Če ktera izkaznica nima uradnega pečata, zato še ni neveljavna, sploh pa ni potreba, da bi izkaznice podpisoval župan. Samoobsebi umevno je, da volitve ne morejo biti neveljavne, ako niso podpisane izkaznice.

Nikakor ni potrebno pritisniti na izkaznice ali glasovnice tudi občinski pečat; veljavne so vkljub temu.

78. Županstvo na Bl.

Vprašanje (na d. o.)

V tukajšni občini rabi več posestnikov občinski svet že dolgo vrsto let. To je svet, ki tvori del javnih občinskih cest in poti, ki so ga posestniki samolastno priklopili svojim zemljiščem in ga ogradili.

Občinski odbor je sklenil, da se zahteva od teh uživalcev občinskih zemljišč priznavalno najemščino, a ti so se plačilu uprli.

Kako naj postopa županstvo v tem slučaju, da si posestniki ne prilaste sveta?

Dalje uživa neka družina hruško, ki stoji na občinskem svetu. — Ali sme županstvo odstraniti hruško, ki stoji na občinskem svetu, ali pa primorati stranko, da jo odstrani, ker občina rabi ondi svet?

O d g o v o r:

(Na vprašanje v konkretnem slučaju; radi važnosti priobčujemo uradno rešitev deželnega odbora.)

Proti onim občanom, ki se skušajo polastiti sveta, kateri tvorijo del javnih neeraričnih cest (občinskih, okrajnih ali deželnih), naj županstvo postopa po cestnopoličijskem redu z dne 26. septembra 1874 dež. zak. št. 27 in jih pozove, da v določenem roku odstranijo vse prometne ovire, sicer bo to storilo županstvo na njih stroške. Posestnike pa, ki si laste občinski svet, ki ne spada k javnim cestam, bo moglo županstvo, ako z lepa ne odnehajo, le potom sodišča prisiliti, da prenehajo s poseganjem v lastninske pravice občine.

Seveda bo pa občina s tožbo kaj dosegla le proti onim posestnikom, ki si dotičnega sveta še niso priposestvovali. Občinam lastna zemljišča se priposestujejo v 40 letih; če je pa dotični svet v zemljiški knjigi prepisan na ime onega, ki ga ima v posesti, pa v 6 letih. Vprašanje je seveda, če se občini izplača, spuščati se radi dotičnih zemljišč v pravde. Morebiti bo še najprimernejše, da poskusi županstvo zadevo z onimi strankami, ki se upirajo plačevanju priznavnine, tako urediti, da jim sporne kose zemljišč za primerno ceno proda.

Na občinskem potu rastočo hruško, katero vživa dotična hiša že od pamtiveka, naj županstvo ne odstrani, ker bi morebiti prizadeta stranka radi tega nastopila pravdno pot. Županstvo naj skuša stranko pregovoriti, da proti primerni odškodnini za vžitek dovoli odstraniti hruško. — Če bi se pa to ne moglo doseči in je odstranitev hruške neobhodno potrebna iz prometnih ozirov, potem ne preostaja občini drugega, kakor da poskusi doseči odstranitev hruške potom razlastitve (§ 10. cestne postave z dne 28. julija 1889 dež. zak. št. 17) in se v ta namen obrne na c. kr. okr. glavarstvo.

Raznoterosti.

Povišanje cen tobaku. Za zadnje dni junija t. l. se napoveduje povišanje cen posameznim tobačnim izdelkom. Pri večini svalčič (cigaret) in več vrstah smotk se povišajo cene za en vinar, pri zavojih tobaka seveda za več. Če hočemo biti pravični, moramo priznati, da je ta davek med onimi, katerim se ne more ugovarjati, kajti kajenje in drugačna vporaba tobaka ni prav nobena življenska potreba, nasprotno v kvar zdravju. Zakaj bi se ne razbremenili davkoplačevalci s »prostovoljnimi« doneski davčnih prispevkov — kadilcev?

Zrakoplovstvo. Ne da se tajiti, da aviatika (zrakoplovstvo) napreduje, dasi bo poteklo še mnogo vode, predno se bomo mogli brez skrbi voziti po zraku. Sicer se je zgodilo že mnogo nesreč in marsikateri zrakoplovec je moral plačati svoje poskuse z življenjem, a tudi lepi vspehi so se dosegli. Nedavno je preletel francoski aviatik Beaumont 1200 km dolgo pot iz Pariza v Rim v 11 urah. Vozil je z brzino 100 km na uro. Polet je z balkona v Vatikanu gledal tudi sv. oče papež in aviatika blagoslovil.

Podružnica avstrijskega mornaričnega društva se je ustanovila v Ljubljani dne 14. maja t. l. Društvo ima patrijotičen namen pospeševati razvoj avstrijske vojne mornarice, ki je za obrambo države in ohranitev njene moči kot velesila neobhodno potrebna.

Hranilnični uradniki niso javni uradniki. Neka mestna hranilnica se je pritožila proti zahtevi »Splošnega zavarovalnega zavoda«, da so njeni uradniki dolžni plačevati zavarovalne prispevke, utemeljujoč pritožbo s tem, češ da so tudi oni

javni uradniki. To pritožbo je pa upravno sodišče zavrnilo ter izreklo, da uradniki mestnih, to je občinskih hranilnic in podobnih zavodov niso javni uradniki, torej so postavno dolžni biti zavarovani pri »Splošnem pokojninskem zavodu«.

Izpremema uprave. Cesar je izdal lastno-ročno pismo in imenoval posebno komisijo, ki ima prirediti načrt za izpremema uprave pri državnih, deželnih in drugih avtonomnih oblastvih. — Namen preosnovi je pocenitev upravnih stroškov.

Kako se obvarujejo železne traverze pred rjo (rjavenjem)? — (Po »Gosp. Nov.«) Take traverze se najpogosteje rabijo v kletih in hlevih, a tam tudi najraje zarjave in postanejo čez leto slabe, če jih ne varujemo. Zato se morajo popleskati, to se pravi pokriti jih z neko snovjo, da ne zarjave. Navadno se to dela s kako oljnato barvo. Toda oljnata barva se sčasoma odlušči od železa, in se mora vsled tega obnoviti. Najboljša snov za pleskanje traverz je redka zmes portlandskega cementa in vode. Najprej se morajo traverze prav dobro odrgniti in očistiti nesnage, nato pa se popleskajo z imenovano zmesjo 3—4krat. Tako pleskanje ostane trajno, ker se cement železa ne prime samo površno, temveč se z njim kemično spoji in vsled tega ne odloči nikdar več; vrh tega je pa tudi ceneji od oljnate barve.

Zanimiva razzodba. Kasacijski dvor je istotako kot deželno sodišče v Celovcu izrekel načelo, da je kaznjivo, odsvetovati komu operacijo, ako jo smatra zdravnik za potrebno in sicer je to prestopok zoper varnost življenja v smislu § 335 k. z. (Kazen od treh do šestih mesecev, v težkih slučajih pa do enega leta strogega zapora.) Slučaj, ki je dal povod za to razzodbo, je bil sledeči. Nekemu bolniku je nastala na nogi kostna gniloba. Zdravnik je izjavil, da se mu more samo z amputacijo noge (da se mu odreže noga) rešiti življenje, s čemur je bil tudi prvotno bolnik zadovoljen. No vsled odsvetovanja nekega prijatelja, je pa pozneje amputacijo odklonil. Kar je zdravnik napovedal, se je zgodilo. Pacient je podlegel bolezni, ki bi jo bilo po sedanjem stanju znano ozdraviti samo z amputacijo. Državno pravdnništvo je dvignilo tožbo proti onemu »dobremu prijatelju«, ki je bolniku odsvetoval in sicer zaradi prestopka proti varnosti življenja. Obtoženec se je zagovarjal, da operacija ni vedno istovetna z rešitvijo življenja; da je znano, da se gre pri težkih operacijah za življenje in smrt, da gotovega uspeha operacije noben zdravnik ne more jamčiti. In zato tudi da ni odsvetovati od operacije istovetno s povzročitvijo smrti bolnika. Deželno sodišče v Celovcu je obsodilo obtoženca po § 335 k. z. Proti obsodbi vloženo ničnostno pritožbo je kasacijski dvor zavrnil. V utemeljitvi kasacijskega dvora se je povdarjalo, da je obtoženec s svojim odsvetom toliko vplival na voljo bolnika, da je odklonil operacijo v času, v katerem bi ga bilo še mogoče rešiti. Ako je smatral zdravnik amputacijo za edino rešitev bolnika — kar je bilo pa obtožencu znano — potem bi se mu moralo zdeti vsako drugo postopanje kot nevarno. V tem je tudi krivda obtoženca, za katero je odgovoren.

Po »Sl.«

Ne selite se v Ameriko! To je stalen klic raznih izseljeniških listov v Ameriki. Listi poročajo naravnost grozne stvari, kako slabo se godi izseljencem v Ameriki, ker primanjkuje dela

Ljudje potujejo iz Čikage v St. Louis, Milwaukee, Kansas City in drugam, a nikjer ne dobe dela. V Čikagi sami je nad 60 tisoč delavcev brez posla. Tvorcnice so odpustile mnogo delavstva, železnice se gradi zelo malo, premogokopi slabo delujejo v vseh državah in tako je vsaki dan slabše namesto bolje. Ljudje, ki so šli v omenjene kraje iskat dela, prosijo okoli znancev denarja, da bi se vrnili v domovino. Vsako jutro se vidijo cele tolpe delavcev, ki gredo iskat z lopatami na ramah več milj daleč iz mesta dela, a zvečer se vračajo izmučeni od hoje, ne da bi dobili zaslužka, kljub temu, da so ga iskali ves dan za vsako ceno. Pravijo, da bo to pomanjkanje dela trajalo dalje časa. Naj bo to opomin vsem onim, ki hočejo iti v Ameriko iskat dela. Naj vsakdo dobro premisli, predno zapusti domovino, kjer se dobi vsaj še vedno kruha in dela dovolj. Županstva, podučite ljudi, ki se hočejo podati na negotovo pot.

Pazite na strelno orožje! Teden za tednom se čuje o nesrečah in se piše o njih po časopisih, tukaj da se je nekdo obstrelil sam iz neprevidnosti, tam da je zopet nekdo po nesreči nekoga ustrelil, drugod zopet je ustrelil v igrači na pol otrok-deček svojega brata, ker je bila v družinski sobi nabasana puška, s katero so se otroci igrali. To zadnje je skrajna neprevidnost in nepremišljenost ne samo starišev, ampak vseh odraslih sploh. Glasno pozivljemo vse: spravljajte skrbno vsaktero strelno orožje, zlasti če je nabasano! Nikdar naj ne dobe otroci v roke pušk, sa-

mokresov itd. Smatramo kot dolžnost županstev, da povsod razglase, kako je ravnati z orožjem in kako naj se skrbno shrani, da se ne pripete nesreče. Saj ta pažnja spada ravno v delokrog županstev, ki morajo po § 28. obč. reda paziti na nevarnost proti zdravju svojih občanov.

Listnica uredništva:

Gospod M. B. župan v L.: Na Vašo občnemu zboru namenjeno dopisnico moramo odgovoriti na tem mestu.

1. Odgovori na vprašanja so vendar brezplačni, ako se odgovarja v listu; kdor pa hoče pojasnilo pismeno, pač ne more zahtevati, da bi mu tudi to delali zastoj in povrh še plačevali poštnino; sicer pa 40 vinarjev v znamkah ni nikako plačilo za trud. Da bi pa še inserate priobčevali brezplačno — kaj pa mislite?!

2. Glede cene lista: Predrag Vam je, pravite, in 3 K bi bilo dovolj. Prav, ampak potem bo izhajal pa enkrat na mesec. Bodite vendar resni in ne primerjajte „Občinske Uprave“ z — „*Interessantes Blatt*“! — To je vendar smešno. Če Vam figure v tem zmazilu bolj ugajajo, kot ves pouk v „Občinski Upravi“, potem Vam mi ne moremo pomoči. Ampak en zgled: Nekdo kupuje klobuk, izbira končno med dvema; eden velik s širokimi kraji in velikim peresom, drugi manjši in ličen, ki mu prav lepo pristoji. Vpraša za ceno. Oba sta enako draga. No, in mož si izbere oni veliki klobuk, ki mu gre čez ušesa. — Ali je imel prav?

3. Kar se tiče obrestovanja vlog pri „Hran. km. obč.“ pa nam povejte, kdo bo plačal režijske stroške, če bi obrestovali vloge po $4\frac{3}{4}\%$, posojila pa dajali po $4\frac{1}{2}\%$. Vidite, da je to nemogoče.

„Hranilnica kmečkih občin v Ljubljani“

v hiši Zadružne zveze, Dunajska cesta 32

(nasproti „Bavarskemu dvoru“ v bližini mitnice).

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4¹/₄ 0/0

brez
odbitka.

Vložne knjižice drugih denarnih zavodov sprejema kot gotov denar. — Posojila na zemljišča daje po $4\frac{3}{4}\%$ in 5% . — Daje posojila na amortizacijo na vsak poljuben načrt, dalje na menice in vrednostne papirje.

Uradne ure vsak delavnik od 8.—12. dopoldne.

Za varnost vloženega denarja jamči 21 kmečkih občin z vsem premoženjem in davčno močjo. Vsaka špekulacija z vloženim denarjem je po pravilih odobrenih od c. kr. deželne vlade izključena, zato je denar v hranilnici popolnoma varno naložen in se ni bati nobene izgube.

Hranilne
vloge obre-
stuje po

4¹/₄ 0/0

brez
odbitka